

Prof. dr hab. Łukasz Bogucki
Instytut Anglistyki
Uniwersytet Łódzki
ul. Pomorska 171/173, 90-236 Łódź

Recenzja dorobku naukowego dra Pawła Korpala w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

1. Sylwetka naukowa Habilitanta.

Dr Paweł Korpala związał całą swoją karierę naukową z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tam uzyskał aż trzy tytuły zawodowe magistra: filologii angielskiej z filologią germańską (tłumaczenie konferencyjne), filologii (specjalność skandynawistyka) oraz psychologii. Na uwagę zasługuje fakt, że nawet ten ostatni tytuł (nadany w dziedzinie nauk społecznych) był ściśle związany z jego wcześniejszymi i obecnymi zainteresowaniami przekładowymi (praca magisterska dotyczyła w tym przypadku psychologicznych aspektów przekładu ustnego). Trzy dyplomy magisterskie stanowią podstawę obecnych kwalifikacji dra Korpala, które po latach zaowocowały złożeniem wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego w zakresie obejmującym aspekty psychologii i językoznawstwa. Nie dziwi zatem, że i uzyskany przez Habilitanta w roku 2016 stopień doktora nauk humanistycznych został nadany w oparciu o rozprawę pozostającą ściśle w tej samej tematyce („Linguistic and psychological indicators of stress in simultaneous interpreting”). Należy pochwalić konsekwencję dra Korpala w badaniu problematyki przekładu ustnego w ujęciu językoznawczym i psychologicznym. Stosunkowo wąska ścieżka rozwoju naukowego może rodzić ryzyko rychłego wyczerpania tematyki badawczej; dr

Korpala jednak umiejętnie opisuje różnorodne czynniki wpływające na pracę tłumacza ustnego i skutecznie stosuje zróżnicowane metody badawcze, także triangulację metodologiczną, zatem obrana strategia daje nadzieję na udane prowadzenie badań jeszcze przez długi czas, tym bardziej biorąc pod uwagę dynamikę rozwoju tej gałęzi przekładoznawstwa.

Habilitant zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Zakładzie Studiów nad Przekładem Wydziału Anglistyki UAM. Legitymuje się on także doświadczeniem w zakresie badawczych projektów międzynarodowych. Uczestniczy m. in. w projekcie EMOTRA, realizowanym na Uniwersytecie w Murcji; wcześniej dr Korpala był beneficjentem programu Fulbrighta i odbył staż na Uniwersytecie Karoliny Północnej w Charlotte. W efekcie Habilitant opublikował kilka tekstów, które nie wchodzą w skład cyklu publikacji stanowiących główne osiągnięcie naukowe, ale zasługują na uwagę z racji ukazania się w prestiżowych czasopismach.

2. Ocena osiągnięcia naukowego.

Jako podstawę uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych (w dyscyplinie językoznawstwo), dr Korpala wskazuje cykl ośmiu publikacji. Tytuł osiągnięcia naukowego określony jest jako "Psychofizjologia języka i afektu w tłumaczeniu ustnym". Osiągnięcie ma zatem wymiar transdyscyplinarny, łącząc językoznawstwo, psychologię, kognitywistykę i przekładoznawstwo. Jest to niewątpliwie zaleta tej części dorobku naukowego Habilitanta, albowiem wydaje się, że aparat naukowy jednej – którejkolwiek – dyscypliny nie jest wystarczający, by w pełni objaśnić złożoność zagadnień będących przedmiotem analizy. Jednocześnie opublikowanie wyników tak złożonych tematycznie i metodologicznie badań w wiodących periodykach stanowi niebagatelne wyzwanie, któremu podołać jest bardzo trudno nawet osobie posiadającej – jak dr Korpala – wykształcenie szersze niż jednokierunkowe.

Spośród ośmiu publikacji wchodzących w skład cyklu, aż sześć ukazało się we współautorstwie; biorąc pod uwagę fakt, że siódma publikacja powstała przed uzyskaniem stopnia doktora, jedynym aktualnym artykułem naukowym zaliczanym w poczet osiągnięcia naukowego, który dr Korpala napisał całkowicie samodzielnie, jest „Stress experienced by Polish sworn translators and interpreters” wydany w roku

2021 w periodyku *Perspectives*. Naturalnie publikowanie we współautorstwie nie jest niewskazane czy tym bardziej zabronione, wręcz może być zalecane. Z punktu widzenia upowszechniania nauki i poszerzania kompetencji wskazane byłoby jednak współpracowanie z autorami zagranicznymi, tymczasem dr Korpala przedstawił do oceny tylko jedną publikację z badaczką z uczelni hiszpańskiej; pozostałe wydał we współpracy z absolwentkami jego Alma Mater oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Kolejnym problemem jest precyzyjne określenie wkładu Habilitanta w powstanie publikacji. Dr Korpala zrobił to w każdym przypadku w sposób właściwy od strony formalnoprawnej, podając procentowy wkład własny, jednak dołączone oświadczenia o współautorstwie skonstruowane są tak, jakby każdy z autorów wykonywał w procesie powstawania publikacji praktycznie te same czynności. Wkład Habilitanta w powstanie tekstów o których mowa można byłoby ocenić dokładniej i sprawiedliwiej, gdyby był on ograniczony do jednej czy dwu czynności, ale wykonanych całkowicie samodzielnie (na przykład jeden z autorów sam wykonał badanie, drugi sam zajął się podbudową teoretyczną tekstu). Z tego punktu widzenia reprezentowany w cyklu wskazanym jako osiągnięcie naukowe dorobek dra Korpala budzi drobne wątpliwości; jest on niewątpliwie bardzo wysokiej jakości i sam w sobie stanowi niebagatelną wartość badawczą, a jednak – pomimo spełnienia wszystkich wymogów dotyczących określenia osiągnięcia stanowiącego podstawę nadania stopnia – trudno jest jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, jakie konkretnie zasługi położył sam Habilitant.

Wartość merytoryczna przedłożonych do oceny publikacji jest bardzo wysoka. Wszystkie bez wyjątku ukazały się w czasopismach z impact factorem, figurujących na tzw. liście ministerialnej (w tym czasopisma za 140 punktów), a także rozpoznawalnych w świecie badań nad przekładem, jak *Target* i *Perspectives*. Biorąc pod uwagę możliwości publikowania wyników badań przekładoznawczych *sensu largo*, dorobek dra Korpala, a w każdym razie wycinek dorobku przedstawiony do oceny, jest niemal optymalny; przekładoznawcy, nawet ci władający językiem angielskim, mają nieco ograniczone możliwości publikowania w czasopismach za 200 punktów, a zatem próg 140 punktów stanowi praktycznie górną granicę jakościową.

Jeśli chodzi o spójność cyklu, wszystkie publikacje wpisują się bardzo dobrze w jego tematykę. Badania dra Korpala i jego współautorów czerpią z szeregu metod badawczych, przede wszystkim psychofizjologicznych i introspektywnych. O ile np.

okulografia jest metodą znaną od dekad, zastosowanie m. in. przewodnictwa skórniego czy analizy tętna to wciąż względna nowość. Niezwykle cieszy, że polscy badacze stosują takie rozwiązania i z sukcesem prezentują wyniki swoich badań na forum ogólnoświatowym. Jest to zjawisko godne pochwały, a mariaż metod znanych z nauk ścisłych, medycznych i przyrodniczych z myślą humanistyczną pozwala z optymizmem patrzeć w przyszłość studiów przekładoznawczych i nie tylko. Od strony metodologicznej prace stanowiące osiągnięcie naukowe są co najmniej poprawne, a w kilku przypadkach niemal wzorowe. Płynące z nich wnioski stanowią istotny wkład w stan badań translatorycznych, ale także psychologicznych i przede wszystkim językoznawczych, bowiem właśnie językoznawstwo jest dyscypliną, w której Habilitant planuje uzyskać awans. Także warstwa teoretyczna, językowa czy formalna przedstawionych do oceny artykułów nie budzą żadnych zastrzeżeń.

O ile poszczególne teksty same w sobie na ogół kończą się przekonującymi i klarownymi konkluzjami, całość cyklu to raczej różne aspekty psychofizjologii przetwarzania języka i afektu w tłumaczeniu ustnym, powiązane ze sobą tematyką, ale niekoniecznie prowadzące do tożsamyh czy powiązanych wniosków. Wator cyklu jako próby przedstawienia problematyki przekładu ustnego jest niepodważalny, jednak byłoby jeszcze lepiej, gdyby publikacje stanowiły całość nie tylko tematyczną, ale także badawczą. Należy jednak mieć nadzieję, że dalsze badania dra Korpala doprowadzą do wyłonienia klarownej teorii przekładu ustnego w ujęciu psychofizjologicznym.

3. Ocena istotnej aktywności naukowej.

Poza publikacjami stanowiącymi osiągnięcie naukowe w rozumieniu odnośnych przepisów, po uzyskaniu stopnia doktora dr Korpala opublikował 2 monografie; nie umniejszając w żaden sposób ich wartości, należy podkreślić, że jedna z nich jest oparta na rozprawie doktorskiej, druga zaś to de facto skrypt dla studentów specjalizacji translatorskich. Ponadto Habilitant wydał jeden rozdział w monografii, a drugi złożył do druku (nie licząc publikacji przed doktoratem oraz tych wchodzących w skład cyklu). Ten element aktywności naukowej dra Korpala można uznać za rozczarowujący ilościowo, ale nie jakościowo (oba teksty ukazują się nakładem prestiżowego wydawnictwa *Routledge*). Dorobek uzupełniają publikacje w

punktowanych periodykach językoznawczych i przekładoznawczych: cztery artykuły recenzyjne i trzy we współautorstwie.

Na uwagę zasługuje bardzo duża aktywność konferencyjna Habilitanta; wygłosił on łącznie aż 46 referatów na konferencjach naukowych – 26 przed uzyskaniem stopnia doktora i 20 po doktoracie. Ponadto Paweł Korpala sam zorganizował trzy sesje tematyczne konferencji międzynarodowych. W ostatnich latach dr Korpala zaczął otrzymywać zaproszenia do wygłoszenia wystąpień i wykładów, zaczyna się on więc jawić jako naukowiec dojrzały, rozpoznawalny i uznany w świecie.

Habilitant prowadzi ożywioną współpracę krajową i międzynarodową, bogatą działalność projektową, dydaktyczną, organizacyjną oraz popularyzatorską. Uczestniczył on lub uczestniczył w projektach Narodowego Centrum Nauki, także jako kierownik, oraz w projekcie międzynarodowym. Jest członkiem kilku stowarzyszeń i rad redakcyjnych. Habilitant legitymuje się pokaźnym dorobkiem recenzenckim jeśli chodzi o recenzje wydawnicze. Dr Korpala prowadził także szereg warsztatów dla tłumaczy oraz szkoleń, między innymi z zakresu pozyskiwania grantów. Habilitant był wielokrotnie nagradzany za swoje osiągnięcia. Jeśli chodzi o aktywność w kształceniu przyszłej kadry naukowej, dr Korpala wypromował 8 prac magisterskich i 7 licencjackich oraz zrecenzował odpowiednio 4 i 5 prac dyplomowych.

4. Wniosek.

Dr Paweł Korpala należy do grona obiecujących polskich badaczy przekładu ustnego. Jego dorobek naukowy jest bogaty i wyróżniający jakościowo. Dr Korpala prowadzi działalność naukową na styku kilku dyscyplin czy wręcz dziedzin nauki. Pomimo stosunkowo młodego wieku, Habilitant zyskał już pewną renomę w świecie przekładoznawczym, a zawdzięcza to żywej aktywności, jakości swoich badań, randze periodyków w których publikuje, oraz wspomnianej inter- czy też raczej transdyscyplinarności. Paweł Korpala legitymuje się sukcesami w każdym obszarze działań akademickich: publikuje w czasopiśmie, wydaje monografie, pisze rozdziały w tychże, uczestniczy w konferencjach, sam je organizuje, z sukcesem aplikuje o granty, prowadzi działalność dydaktyczną, społeczną i popularyzatorską.

W podsumowaniu stwierdzam, że dokonania naukowe, dydaktyczne i organizacyjne dr Pawła Korpala wnoszą oryginalny wkład w rozwój nauki i spełniają kryteria określone w odnośnych przepisach, a to w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Uchwale Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Niniejszym wnoszę do komisji habilitacyjnej, a za jej pośrednictwem do rady naukowej dyscypliny językoznawstwo Uniwersytetu Adama Mickiewicza, o nadanie dr Pawłowi Korpalowemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych.

Łukasz Bogucki